

Вълшебната кутийка

(Българска народна приказка)

Една жена си имаше момченце, което ходеше на училище. Всяка заран, когато момченцето тръгваше на учение, майка му му даваше по една парица и му думаше:

— Вземи, чедо, тая парица, за да си купиш едно бяло кравайче от хлебарницата.

Веднъж, като вървеше по пътя, момченцето видя три лоши деца, които биеха жестоко с пръчки едно малко кученце.

— Хей — извика момчето, — защо биете кученцето? — То не е твоя работа. Върви си по пътя или ще те натупаме и тебе!

Кученцето жално квичеше. Момченцето пак викна на побойниците:

— Слушайте, ако ми дадете кученцето, ще ви дам една паричка, с която можете да си купите кравайче. Съгласни ли сте?

— Може — отвърна едно от лошите деца, — дай паричката.

Даде момчето паричката си и прибра кученцето. През тоя ден то не яде кравайче. Като се върна в къщи, майката видя кученцето, намръщи се, но нищо не каза на сина си.

На другия ден тя пак му даде паричка и го изпроводи на училище. Като минаваше по моста, то видя същите лоши момчета. Сега те мъкнеха едно котенце. На шията му бяха вързали тежък камък и се гласяха да хвърлят нещастното животинче в реката. Котенцето мяукаше като дете, което плаче. Момчето съжали животинката и се провикна към злите деца:

— Стойте, не го хвърляйте в реката! Продайте ми го за една парица.

— Дай парицата! — рече най-голямото лошо дете и му подаде котенцето.

Момчето отвърза камъка от шията на котенцето, прибра животинчето в торбичката си, отиде на училище и пак гладува до вечерта. Като се прибира в къщи, майка му видя котенцето, намръщи се още повече, но и този път нищо не му рече.

На третия ден детето даде паричката си, за да отърве от ръцете на лошите деца едно жабче, което беше изскочило от дълбокия вир, без да го види майка му. Като се прибра вечерта в къщи и пусна жабчето на рогозката при кученцето и котенцето, майката избухна:

— Защо ми носиш тези гадини в къщи? Кой ще ги храни? Не виждаш ли, че сме сетни сиромаси!

— Не се люти, майко — отвърна момчето, — всяка гадинка иде с късмета си.

— Да ги махаш от къщи, не ги искам! — развика се майката.

— Добре, майко, ще ги махна, но и аз ще отида с тях. — Върви, където искаш! — провикна се ядосаната майка и заключи вратата след момчето си.

Тръгна момчето по големия път, а кученцето, котенцето и жабчето се навървиха подире му. Вървяха, вървяха, приближиха един голям град. Седнаха да си починат. Момчето започна тежко да въздиша.

— Какво ти е, бате? — попита жабчето. — Защо въздишаш?

— Мъчно ми е, защото нямаме хляб. Какво ще правим? — Ще печелим — отвърна жабчето. — Как ще печелим?

— Ще ти кажа как. Аз имам хубав глас и ще лея, а пък кученцето и котенцето ще играят. Ще веселим децата и те ще ни дават по някоя паричка, за да си купуваме хляб. Хайде да опитаме!

Станаха и пак тръгнаха. Влязоха в града и спряха в училищния двор. Жабчето почна да лее, а кученцето и котенцето захванаха да подскочат толкова чевръсто, че децата се захласнаха и напълниха калпака на момчето с парички. Момчето много се зарадва, като видя парите. За себе си купи едно кравайче, за жабчето — цяла кибритена кутийка с мухи, за кученцето — парче месо, а за котенцето — една рибка. Нахраниха се хубавичко, излязоха вълн от града и пренощуваха в една копа сено. На втория ден отидоха в друг град. И там си изкараха хляба с песни и игри. Продължиха пътя си по-нататък, много села и градове обходиха. И много дни и години изтекоха. Гласът на жабчето стана още по-хубав, вратът на кученцето надебеля, на котенцето порасна опашка, а под носа на момчето набодоха мустаци. Веднъж жабчето рече:

— Бате, омръзна ми да ходя по света и да пея. — Ами какво искаш? — попита момчето. — Искам да се върна в дълбокия вир при мама. Дожаля ми за нея. — И на мене ми дожаля за моята майка — рече момчето. — Хайде да си идем у дома.

— Като ме заведеш при мама — продължи жабчето, — тя ще се зарадва много и ще посегне да те награди с пари. Ти, батенце, пари не взимай, ами поискан сребърната кутийка, която мама държи под езика си.

Върнаха се нашите пътници по същия път, по който бяха минали на отиване. Когато стигнаха до дълбокия вир, жабчето се провикна:

— Майко, връщам се, излез да ме посрещнеш! Старата жаба подскочи от радост толкова високо, че прескочи воденицата.

— Къде се губиш, мамина рожбо? — попита тя жабчето си.

Жабчето и разказа всичко.

— С какво да те награда? — обърна се благодарната жаба към момчето.

— Нищо друго не ща, искам само кутийката, която носиш под езика си.

— Знаеш ти какво да искаш — рече жабата. — Не си вчерашен. Вземи я. Когато ти потрябва нещо, отвори капачето. Тогава ще видиш какво ще стане.

Остави момчето жабчето при старата жаба и се упъти към къщата, гдето живееше майка му. Кученцето и котенцето затепкаха подире му. Като застана на прага, майката плесна с ръце:

— Ех, сине, колко си пораснал! Вече имаш мустачки. Ти си станал момък за женене.

— Да, майко, решил съм вече да се ожена. Като се връщах към нашето село, в съседния град видях едно момиче — налива вода на чешмата със златна стомна. За него искам да се ожена. Иди да ми го поискаш.

— Как ще ти го поискам, бре сине? Че ти знаеш ли кое е — туй момиче? Ами че то е царската дъщеря, чедо.

— Че какво като е царска дъщеря? Ние не сме ли хора?

— Хора сме, ала сме сиромаси.

— Ти иди ми го поискай, че после ще видим какво ще правим.

Дигна се майката и отиде в царския дворец. Старият цар я изгледа от главата до петите и тропна с крак.

— Защо си дошла? — попита той строго.

Сиромахкинята разказа защо е дошла.

— Аз ще дам дъщеря си — викна царят — на оня, които издигне дворец, по-голям и по-хубав от моя. Тъй да кажеш на своя син. А сега си върви.

Отиде си сиромахкинята в къщи и разказа на момчето си какво иска старият цар.

Като изслуша майка си, момчето си спомни за кутийката на жабата, извади я от джоба си и отвори капачето ѝ, което беше голямо колкото нокът. Изведнъж от кутийката започна да излиза тънка струя бял дим, сетне този дим се превърна на един великан като планина.

— Какво ще заповядаш, господарю! — обърна се великанът към момчето.

— Искам да ми построиш един дворец — по-голям и по-хубав от царския.

— Дадено — рече великанът и завчас издигна невидан дворец, висок до небесата.

Като видя този дворец, старият цар прехапа устните си, но нямаше какво да стори и даде дъщеря си за невеста на момчето. Заживяха си младоженците в двореца. Веднъж момчето рече на жена си:

— Ще ида да видя какво става по света, а ти стой в къщи и ме чакай, докато се върна.

Тръгна момчето по големия път, потеглиха подире му кученцето и котенцето. Цял ден вървяха. Надвечер приближиха един град. Котенцето почна да мяучи:

— Бате, глад но съм.

— Ей сега ще получиш храна! — рече момчето и бръкна в джоба за кутийката си.

— Къде ми е кутийката? — извика уплашеното момче.

Аз съм я забравил в къщи на полицата под паницата. Хайде да се върнем за вълшебната кутийка. Сетне ще продължим пътя си.

И тръгнаха назад. Но да видите какво се случи с кутийката. Невестата на момчето, като разтребваше къщата, намери кутийката на полицата под паницата. Тя не знаеше каква е тази кутийка и я изхвърли през прозореца. Кутийката падна насред улицата и някой извика вътре в нея: „Ох!“

Тъкмо по туй време по улицата минаваше един вехтошар. Той чу охкането, наведе се, взе кутийката и отвори капачето ѝ. Изведнъж се появи великанът.

— Какво ще заповядаш, господарю? — обърна се той към купувача на стари вещи.

— Заповядвам ти да вземеш този дворец и да го пренесеш заедно с мене и с момичето, дете наднича през прозореца, на най-пустия остров сред морето!

— Дадено! — рече великанът и грабна двореца. Късно вечерта момчето, кученцето и котенцето стигнаха до мястото, където беше техният дворец, но дворецът го нямаше. Момчето седна на един камък и горчиво заплака.

— Бате, защо плачеш? — попита го кученцето.

— За двореца плача, за невестата си плача. Ех, защо я няма сега кутийката ми!

— Не плачи, бате, ние ще ти я донесем — рече котенцето и двенките тръгнаха към морето.

Като стигнаха на брега, те се втренчиха и видяха самотния остров с двореца. Тогава котенцето се качи върху гърба на кученцето и тъй преплуваха до острова. Щом влязоха в двореца, котенцето се изкачи на тавана и подгони мишките. Един стар плъх се изправи пред котенцето и го попита:

— Защо си подгонило мишките ми? — Защото ме е яд на господаря ти.

— Какво ти е направил?

— Взел кутийката на бате. Къде е сега твоят господар?

— Спи.

— А кутийката?

— Тя е скрита в носа му. Ако ти трябва тая кутийка, аз ще ти я донеса, но обещавай, че ще оставиш на мира мишките ми.

— Обещавам! — рече котенцето.

Тогава плъхът отиде в готварницата, натопа опашката си в червения пипер и се намъкна в спалнята. Тихичко запълзя по юргана и навря опашката си в носа на заспалия вехтошар. Щом

червеният пипер влезе в носа му, вехтошарят се напъна и кихна силно. Кутийката изхвъркна от носа му. Плъхът я ухапа и я отнесе на котенцето.

— На — рече той, — носи я на баща си.

Котенцето рече:

— Благодаря! — размаха лапичката си и изскочи на двора, където го чакаше кученцето, и двете си тръгнаха.

Отново котенцето стъпи върху гърба на кученцето и двете заплуваха през морето. Но щом стигнаха сред морето, кученцето рече:

— Дай кутийката на мене, аз искам да я нося.

— Не може! — отвърна котенцето.

— Защо?

— Защото плъхът я даде на мене.

От дума на дума двете другарчета се скараха. Сборичкаха се във водата и котенцето изтърва кутийката. Запляска с лапичките си и викна:

— Стой!

— Какво има? — попита кученцето.

— Изтървах кутийката в морето. — Сега я свърши като кучето на нивата.

Измъкнаха се двете другарчета на брега, клекнаха до един камък и загледаха с голяма мъка морето... Тъкмо в туй време пристигна един рибар. Той натъкми мрежата си, метна я в морето, изкара я на пясък и ахна: в мрежата се беше заплела една голяма риба.

Рибарят изкорми рибата, хвърли червата на пясък, мушна рибата в торбичката си и отмина.

Котенцето се облиза.

— Ела поне да хапнем рибешко ядене.

Наведоха се двете другарчета и почнаха да ядат. Кученцето налапа половината черва, но се задави и почна да квичи.

— Олеле, нещо заседна на гърлото ми!

— Отвори устата си! — рече котенцето.

Кученцето си отвори устата. Тогава котенцето бръкна с лапичката си в кучешкото гърло и какво мислите извади? Извади вълшебната кутийка. Голямата риба, която хвана рибарят, я беше глътнала.

Много се зарадваха двете другарчета, като намериха кутийката, и тръгнаха да я отнесат на батя си. Завариха го, че още седи на камъка и плаче:

— Бате, спри, не плачи, аз ти нося кутийката! — викна котенцето и подаде кутийката на разплаканото момче.

Момчето си избърса очите и отвори капачето на кутийката. Мигом се появи великанът.

— Какво ще заповядаш, господарю? — попита той.

— Заповядвам ти да ми донесеш двореца, невестата и крадеца.

И ето че дворецът пак си дойде на мястото! Момчето влезе вътре, почна да тропа, разбуди крадеца, който спеше дълбоко, удари му една плесница и викна:

— Друг път да не крадеш чужди дворци, защото ще заповядам на великана да ти намести кокалите. Сега да те няма!

Вехтошарят си грабна шапката и побягна. И останаха да си живеят: момчето с невестата си и с майка си в двореца, котенцето на тавана, а кученцето на двора. Всяка вечер жабчето излизаше от дълбокия вир и им пееше песни, докато заспят.